

48. Werkgroep Europese Orchideeën

Ten aanzien van
Staatssecretaris van Economische
Zaken, Landbouw en Innovatie,
Dhr. dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EA Den Haag

Afz:
Wei
van de Koninklijk Natuurhistorische
(K.N.N.V.) Vereniging voor Veldbiologie
Pereboomweg 109
1326 AX Almere
E: europorchidwg@knnv.nl

Bijlage

Verspreidingskaart Rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetemissa*) + toelichting
Verspreidingskaart Bijenorchis (*Ophrys apifera*) + toelichting

Betreffende

reactie naar aanleiding van consultatie Wetsvoorstel Natuur van 6 oktober jongstleden.

Datum: 14-11-2011

Geachte heer Bleker,

Het wetsvoorstel natuur, zoals gepubliceerd op 6 oktober door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie geeft ons aanleiding namens de Werkgroep Europese Orchideeën (W.E.O.) van de K.N.N.V. te reageren op de door u ingestelde consultatiemogelijkheid.

Middels deze brief maken wij ons ongenoegen kenbaar maken en protesteren wij tegen het huidige wetsvoorstel natuur inzake de volgende punten:

- Zoals voorgesteld in het wetsvoorstel natuur 0.2 en de memorie van toelichting 0.2 vallen, alle in Nederland voorkomende orchideeënsoorten, met uitzondering van de Habitatrichtlijn soort Bijlage IV, Groenknolorchis (*Liparis loeselii*), niet meer onder het beschermingsregime van de Flora & Faunawet uit 2002. Het huidige wetsvoorstel verklaart de, overige in Nederland toch al kwetsbare en veelal uitsteekgevoelige orchideeën, hiermee vogelvrij. Jarenlange inzet van natuurbeschermers wordt in een klap teniet gedaan. Voor veel plantensoorten geldt: uitsterven = irreversibel. Dat wil zeggen eenmaal uitgestorven: weg=weg. Daarmee leidt het huidige wetsvoorstel zowel op korte als lange termijn op een verarming van onze Nederlandse Flora.
- Van de huidige 1619 inheemse plantensoorten¹ worden er volgens het nieuwe wetsvoorstel natuur slechts 4 beschermd. Het betreft de Europees beschermde Habitatrichtlijnsoorten, Kruidend moerascherm (*Apium repens*), Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) en Zomerschroeforchis (*Spiranthes aestivalis*). Zonder aanvullende wetgeving worden nationale zeldzame planten niet meer beschermd waardoor de nationale biodiversiteit in het geding is.
- In het wetsvoorstel is onvoldoende eenduidig omschreven of orchideeënsoorten bescherming genieten wanneer zij voorkomen in de aangewezen en begrensde Natura2000 gebieden.
- Orchideeën die voorkomen in Nederland, omvatten, net als Europese soorten een zeldzame, kwetsbare en groep planten. Door het huidige wetsvoorstel en het vervallen van het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet 1998 en Flora & Fauna Wet, sterven op den duur soorten mogelijk voorgoed uit die hun noordelijke areaalgrens in Nederland hebben liggen. Hiermee wordt voorts het Europese areaal van deze soorten kleiner. Hoe staat de staatssecretaris dit met de vooropgestelde Europees georiënteerde insteek van het wetsvoorstel?
- Het huidige wetsvoorstel houdt geen rekening met Europese verantwoordelijkheden ten aanzien van in ons land voorkomende orchideeënsoorten. Een soort als Rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetemissa*) betreft een soort die haar hoofdverspreiding zowel qua oppervlak als aantallen in Nederland heeft. Rietorchis is een soort die in Nederland veel voorkomt buiten natuurgebieden en in de huidige situatie bescherming geniet van de Flora & Faunawet. Hoe staat de staatssecretaris dit met de vooropgestelde Europees georiënteerde insteek van het wetsvoorstel?

¹ Bron Nederlands Soortenregister (<http://www.denederlandsesoorten.nl>) geraadpleegd 02-11-2011.

- Het huidige wetsvoorstel natuur gaat uit van een Europees wetskader in de vorm van de Habitat en Vogelrichtlijn en de daaruit voortvloeiende Natura2000 gebieden waarvoor instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven zijn omschreven. Ondanks het feit dat in veel gevallen orchideeën zich binnen de begrenzing van een Natura2000 gebied bevinden vindt er geen formele bescherming plaats doordat, 1. Het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn omvat (wat zich enkel richt op Vogels), 2. Wanneer het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn van toepassing is, orchideeën niet voldoende geborgd zijn door het ontbreken van specifieke instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven.
- Een concreet voorbeeld hiervan betreft het aangewezen Natura2000 gebied NL9802012 Lauwersmeer.
In het Lauwersmeergebied komt de zeldzame orchidee Honingorchis (*Herminium monorchis*) voor en thans de enige populatie binnen Nederland. Voor dit gebied gelden er alleen instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven voor de Vogelrichtlijn. Doordat hiermee de formele en juridische bescherming van deze zeer zeldzame soort komt te vervallen geldt er een reële dreiging tot uitsterven.

Tot slot, het huidige wetsvoorstel legt nadrukkelijk de verantwoordelijkheden ten aanzien van planten- en diersoorten, die geen bescherming genieten vanuit de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn, neer bij burgers, agrariërs en ondernemers. Een groep die, ondanks goede bedoelingen, niet of (zeer) slecht in staat is een scherpe afweging te maken tussen economische en ecologische belangen. Daarnaast is de vooropgestelde Europese insteek van het wetsvoorstel natuur niet eenduidig en zorgt deze voor dissonantie tussen nationale en Europese belangen. Daarnaast ben zijn wij van mening dat, als gevolg van het huidige wetsvoorstel, de basis voor een goede balans tussen economische en ecologische belangen verloren gaat en zal het er in de praktijk op neer komen dat ecologische belangen ernstig te kort zullen worden gedaan. Wat op den duur leidt tot het, lokaal, regionaal en zelfs nationaal uitsterven van orchideeënsoorten.

Namens de Werkgroep Europese Orchideeën (W.E.O)

Hoogachtend,

Martin van den Hoorn
voorzitter

Bijlage I Verspreidingskaart Rietorchis – *Dactylorhiza majalis* subsp. *praeternissa* + toelichting

Toelichting

Op de kaart zijn alle Habitatrictlijn gebieden weergegeven. De gele gebieden betreffen Habitatrictlijn en de groen Vogel + Habitatrictlijn gebieden. Het raster is op uurhok niveau, dit houdt in dat iedere 'blokje' bestaat uit 5x5 kilometerhokken. Middels ESRI ArcGis is bepaald in welke uurhokken Rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praeternissa*) voorkomt en overlap vertoonden met een Habitatrictlijn gebied. De overgebleven uurhokken met Rietorchis zijn vervolgens rood gekleurd. Dit zijn dus de uurhokken waar in de huidige situatie het beschermingsregime van de Flora- en Faunawet van toepassing was.

Bijlage II Verspreidingskaart Bijenorchis – *Ophrys apifera* + toelichting

Toelichting

Op de kaart zijn alle Habitatrictlijn gebieden weergegeven. De gele gebieden betreffen Habitatrictlijn en de groen Vogel + Habitatrictlijn gebieden. Het raster is op uurhok niveau, dit houdt in dat iedere 'blokje' bestaat uit 5x5 kilometerhokken. Middels ESRI ArcGis is bepaald in welke uurhokken Bijenorchis (*Ophrys apifera*) voorkomt en overlap vertoonden met een Habitatrictlijn gebied. De overgebleven uurhokken met Bijenorchis zijn vervolgens rood gekleurd. Dit zijn dus de uurhokken waar in de huidige situatie het beschermingsregime van de Flora- en Faunawet van toepassing was. Bijenorchis is een soort die veelvuldig buiten natuurterreinen wordt aangetroffen.

Bron verspreidingsgegevens: Waarneming.nl en Telmee, geraadpleegd op 07-11-2011.

